

Felnőttképzési szakértők – szerepek és feladatok

Speciális kompetenciákkal rendelkeznek a felnőttképzési szakértők, akik jelentős szakmai támogatást nyújthatnak a képzést folytató szervezetek tevékenységéhez. Nem mindegy azonban, hogy kívül kerülünk partneri viszonyba, mert a szakértők kompetenciakészlete és referenciája jelentős szórást mutat. Ha pedig valaki kedvet kap a szakértői tevékenységhez, cikkünk számára is útmutatást nyújt.

Ki nevezhető felnőttképzési szakértőnek?

A felnőttképzés ügykörét érintő szakterületen az a természetes személy működhet szakértőként, aki: a Munkaügyi Szakértők Országos Névjegyzékének „j) Felnőttképzés” pontja alatti listán bejegyzésre került, és rendelkezik a minisztérium által kiadott felnőttképzési szakértői igazolvánnyal. Ezen túl léteznek olyan, a felnőttképzéshez kötődő szakértői tevékenységek, amelyek ellátását a felnőttképzési tevékenységért állami felelősséget viselő miniszter – jogszabályban meghatározott módon – további feltételek meglétéhez köti. A felnőttképzéssel kapcsolatos feladatellátás további szereplői pedig (például a Felnőttképzési Akkreditáló Testület), az általuk igénybevett szakértői tevékenység ellátásához kiegészítő feltételeket (képzés, vizsga, stb.) is előírhatnak. A felnőttképzési szakértői igazolvány a 10/2003. (VII. 31.) FMM rendelet alapján adható ki, mely a „j Felnőttképzés” területen az alábbi működési szakterületeket különíti el:

1. felnőttképzés igazgatás,
2. felnőttképzés szakmai, módszertani fejlesztés,
3. andragógia,
4. felnőttképzési intézményi akkreditáció,
5. felnőttképzési programakkreditáció,
6. felnőttképzési szolgáltatások,
7. rehabilitációs felnőttképzés, szolgáltatás,
8. nyitott képzés, távoktatás.

A szakértői névjegyzéket a Szociális és Munkaügyi Minisztérium vezeti, és azt minden év március 31-ig a hivatalos lapjában közzéteszi. A névjegyzékben megtalálható a szakértők neve, elérhetőségi címe, telefonszáma, az engedélyezett működési szakterületek felsorolása, és a szakértői engedély érvényességi ideje.

Civil szervezetek

A felnőttképzési szakértők több civil szervezetet is létrehoztak. Ilyen például a Felnőttképzési Szakértők Országos Egyesülete (FSZOE), melyben az önként tömörülő felnőttképzési szakértők közös etikai értékrendet határoznak meg a maguk számára, és közös érdekvédelmi, szakmai fejlesztő tevékenységet is folytatnak. Az FSZOE a felnőttképzési szakértői tevékenységgel kapcsolatos további információkat és segítséget is szolgáltat (www.fszoe.hu).

A szakértő kiválasztása

Azok a szervezetek, akik munkájukhoz felnőttképzési szakértőt igényelnek, akkor járnak el körültekintően, ha olyan szakembert választanak, aki:

- szerepel a fent említett állami szakértői névjegyzékben, illetve
- valamelyik felnőttképzési civil szervezettől származó szakmai referenciát is fel tud mutatni.

Jogszabályi háttér és jogkövető magatartás

A felnőttképzés jogi szabályozása ma Magyarországon – a lefedettség tekintetében – EU-konform. A szabályozás azonban önmagában nem mindig eredményezi egy hatékony és minőségi felnőttképzési rendszer működését. A jogkövető magatartás a felnőttképzés minden szereplője tekintetében hagy kifogásolni valót maga után. A gyengeségek részben a szabályozás hiányosságaiából, részben a társadalmi erkölcs és etika gyakorlatban kialakult (sajnos egyre inkább elfogadott) normáiból fakadnak. Mindezt tetézi az ellenőrzés jelentős késéssel induló és még mindig gyerekcipőben járó rendszere.

Szakértelem

Elttekintünk a felnőttképzés irányítási rendszerében dolgozók és a felnőttképzés fejlesztésével foglalkozók szakértelmének minősítésétől. Csupán a felnőttképzési szakértőkre fókuszálva elmondható, hogy szakértelmük heterogén, mivel kompetencia-készletük:

- a szakmai kérdések tartalmi mélységeit, valamint
- a szakmai ismeretek kiterjedését tekintve erősen eltérő.

Az érdekek által erőteljesen befolyásolt magyar felnőttképzési piacon jelenleg még nem alakult ki olyan értékrend, amely kikényszeríthetné az egységesen magas szintű szakértelmet a szakértői munkában.

*Innovatív,
ösztönző környezet*

A felnőttképzési szakértőkre szorítkozva megállapíthatjuk, hogy a felnőttképzési rendszerünk és annak gyakorlata, valamint az ellenőrzések esetlegesége nem minden esetben a tiszta értékek érvényesülésére, a minőség dominanciájára motivál. Előfordul, hogy a szakértők – pl. az ösztönzők és szabályok hiányából fakadóan – egy-egy szakmai tevékenység végzésekor a kéz kezét mos elvet, vagy a legkisebb befektetéssel elérhető legnagyobb haszon elvét tartják szem előtt. Ezeket a magatartásokat erősíthetik – a jogszabályokban rögzített – szerénynek mondható díjazások is. (A díjazásra vonatkozó jogi normák természetesen csak állami feladat ellátásakor kötelezők!)

**Szakértői,
tanácsadói tevékenységek
a felnőttképzésben**

A felnőttképző intézmények vagy a saját dolgozóik képzését megszervező munkaadók a felnőttképzési tevékenységük segítésére szakértői, tanácsadói támogatást vehetnek igénybe. Amennyiben ezek nem kötődnek az állami, hatósági feladatokhoz – például tanácsadás jellegűek –, akkor ezek ellátásának nem feltétele a szakértői igazolvány. Ennek ellenére a felnőttképzési tanácsadót minden esetben célszerű (mint ahogy ezt pl. a Saldo Zrt. is teszi) a felnőttképzési szakértői igazolvánnyal rendelkezők közül felkérni.

*Szabadon végezhető
tanácsadói tevékenységek*

Felnőttképzési szakértőtől – tananyag- és rendszerfejlesztéstől kezdve a minőségügyi auditokon át – a támogatások széles skálája igényelhető. A saját dolgozóik részére belső képzést szervező vállalatok számára sok esetben megtakarítást is eredményezhet, ha felnőttképzési szakértők közreműködését kéri különösen az alábbi témakörökben:

- képzési programok kidolgozása, szakmai, andragógiai véleményezése,
- képzési programok regisztrációjával, akkreditációjával kapcsolatos előkészítő vagy szakértői munka,
- a humán erőforrás fejlesztéséhez kapcsolódó pályázatok összeállítása,
- képzési programok minőségbiztosítási rendszerének kialakítása, működtetése,
- belső tréner felkészítése, andragógiai továbbképzése,
- felnőttképzési támogatások elszámolása,
- vállalati belső képzési tervek kialakítása, értékelése.

A tanácsadói tevékenységekre vonatkozó megbízások kiadásakor célszerű meggyőződni arról, hogy a kiválasztott tanácsadó szerepel-e az állami szakértői névjegyzékben, illetve rendelkezik-e a megfelelő kompetenciakészlettel, továbbá élvez-e valamelyik civil szervezet támogatását. A szakértőhöz kötődő dokumentumokon – a szakértői felelősség és az összeférhetetlenség elkerülésének érvényesítése érdekében – ajánlatos a szakértő nevét is szerepeltetni.

Csak szakértői igazolvánnyal

Csak felnőttképzési szakértői igazolvány birtokában végezhető az alábbi – hatósági, államigazgatási feladatokhoz kötődő – szakértői tevékenységek:

- intézményi akkreditációs szakértői bíráló,
- programakkreditációs szakértői bíráló,
- akkreditációs ellenőrzési eljárás,
- szakértői közreműködés felnőttképzési hatósági ellenőrzésben, kirendelt szakértői munka,
- szakértői vélemény készítése ügyészégi, bírósági, és más hatósági felkérésre.

A szakértők csak olyan szakértői tevékenységet folytathatnak, amely működési területek a szakértői igazolványukba bejegyzésre kerültek.

Dr. Madarász Sándor
elnök, FSZOE